

Grane kommune
Rådhuset
8680 Trofors

Saksb.: Ole Christian Skogstad (miljø)
Magne Haukås (reindrift)
e-post: fmnoosk@fylkesmannen.no
Tlf:
Vår ref: 2012/6109
Deres ref: 15/2483
Vår dato: 05.10.2015
Deres dato: 27.08.2015
Arkivkode: 421.4

Samordnet uttalelse med innsigelse til detaljreguleringsplan for Laksfors masseuttak - 38/2 - Grane

Fylkesmannen viser til oversendelse datert 27.08.15 angående høring av detaljplan for Laksfors masseuttak. Høringsfristen var satt til 9. oktober, men vi har i e-post av 08.10.15 blitt innvilget utsatt høringsfrist til 14. oktober.

Sakens faktiske forhold

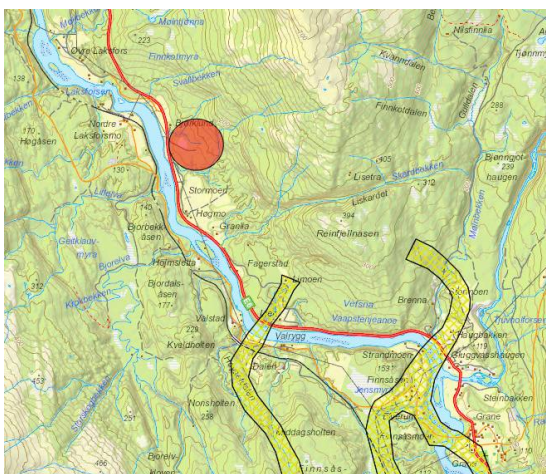
Planområdet ligger like sørøst for Laksfors. Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for utvidelse av eksisterende grustak samt for uttak av stein med tilhørende knusing, sortering, lagring og produksjonsanlegg. Det framgår av plandokumentene at uttaksområdet dekker et areal på ca. 140 daa, med et uttaksvolum på ca. tre millioner m³ (ca. åtte millioner tonn). Normalt årlig uttak vil bli på ca. 185.000 tonn (93.000 m³). Bruddet planlegges med paller (terrasser) med høyde på ca. 15 meter og bredde på 12 meter. Lagring av massene vil bli lokalisert i det eksisterende grustaket. Etterhvert som løsmassene i planlagt nytt grustak blir tatt ut, vil dette arealet også kunne fungere som anleggsplass og for lagring for uttaksmasser. Bruddet vil skje etappevis gjennom drift av uttaket fra bunn og oppover (fra vest og nord-østover).

Det aktuelle området er i hovedsak avsatt for råstoffutvinning i kommuneplan for Grane kommune av 13.02.13. Fylkesmannen fremmet, ut fra landskapshensyn, i brev av 13.05.11 innsigelse til dette råstoffutvinningsområdet (benevnt som R11). Innsigelsen ble senere opprettholdt i brev av 03.05.12. Ettersom innsigelsen var knyttet til en klart avgrenset del av planen, vedtok kommunestyret, med hjemmel i pbl. § 11-16, at de øvrige delene av kommuneplanens arealdel skal ha rettsvirkning. I og med det her aktuelle området for masseuttak er unntatt rettsvirkning fra plan av 13.02.13, vil den eldre arealdelen til kommuneplanen av 14.05.03 gjelde for dette arealet. I denne arealplanen er det aktuelle området avsatt som LNF-område med åpning for spredt bebyggelse. Forslag til detaljplan for Laksfors masseuttak ansees derfor å være i strid med overordnet plan.

Området ligger videre innenfor planområdet til regional plan for Vefsna. Deler av uttaksområdet er definert somforvaltningsklasse 2 i henhold til rikspolitisk retningslinjer for vernede vassdrag. I henhold til retningslinje C4 kan nye tiltak her aksepteres hvis disse inngår i plan, og lokaliseringen på ingen måte er i konflikt med registrerte dokumenterte verneverdier av stor eller middels verdi. For hele planområdet for øvrig gjelder bl.a. retningslinje A2, som, uttrykker at dokumenterte verneverdier (stor og middels verdi) skal hensyntas og legges til grunn for plan- og enkeltsaksbehandling.

Innsigelse

Av hensyn til reindrift fremmer Fylkesmannen i Nordland med hjemmel i plan- og bygningsloven (pbl.) § 5-4 innsigelse til deler av planområdet. Innsigelsen er nærmere begrenset til de østlige delene av planområdet ut fra at virksomheten vil stenge reindriftas flytt- og trekklei. Flyttleier har et særlig vern etter lov om reindrift § 22, og det er ikke adgang for å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene. Flyttleia brukes hovedsakelig om våren (før kalving) på flytting nordover mot Reinfjellet, men er også brukt motsatt vei. Om våren flytter reinbeitedistriktet over Vefsna ved Finnsås og Lien, jf figur 1. For å komme videre nordover mot Reinfjellet, må reinflokken passere gjennom planområdet for Laksfors massetak. Flyttleia er avgrenset i vest av Vefsna, E6 og eksisterende massetak, og i øst av steinur og fjellside, jf figur 2.

Figur 1 viser tiltaksområdet markert med rød sirkel og hvor flyttleiene krysser Vefsna.

Figur 2 viser hvor det kan flyttes med rein (blå piler) og hvordan flyttleien er innsnevret mellom eksisterende massetak i vest og ur og fjellside i øst.

Enhver utvidelse av massetaket østover vil ytterligere innsnevre flyttleia og medføre negative konsekvenser for reindrifta. Fylkesmannen mener imidlertid at med tilstrekkelige avbøtende tiltak, som gjerder og avtaler om stenging av drift under flytting, kan en mindre utvidelse østover gjennomføres. Men, dersom massetaket utvides slik som foreslått, vil det innebære en stenging av flyttleia. Slik planforslaget foreligger, innebærer dette uttak av masser helt opp til ur og fjellside, jf figur 3.

Figur 3. Georeferert plankart med foreslått etappevis utbygging (georeferert av Fylkesmannen).

I konsekvensutredningen er det foreslått følgende avbøtende tiltak:

- a. Driftsperioden i masseuttaket tilpasses reindrifta slik at driften i masseuttaket reduseres i perioder det drives rein gjennom området. Dette kan evt. avklares i en egen avtale.
- b. Masseuttaket utformes slik at det avsettes plass til en passasje langs fjellryggen på oversiden av masseuttaket. Masseuttaket utvides tilsvarende mot nord.
- c. Det settes opp gjerde som leder reinen opp mot Ramnåfjellet.

Det er bare det første forslaget til avbøtende tiltak nevnt i bokstav a som er tatt med videre i planforslaget, og forslaget om å avsette tilstrekkelige arealer mot øst til flyttlei er forkastet. Det kommer ikke frem av planforslaget eller av konsekvensutredningen hvordan reindrifta skal kunne flytte gjennom området dersom hele området tas i bruk til massetak. Fylkesmannen fremmer med bakgrunn i dette innsigelse til planområdets østlige del ut fra at uttak her vil medføre stenging av flyttlei.

Eventuell søknad om omlegging av flyttlei

Som det fremgår av reindriftslovens § 22 kan *Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det*. En eventuell søknad om omlegging av flyttlei skal sendes til Landbruks- og matdepartementet. Dette bør gjøres før det treffes vedtak i saken, slik at man kan bringe på det rene om det faktisk er mulig å legge om flyttleia. En slik søknad til departementet skal oversendes Fylkesmannen i Nordland, som videresender søknaden sammen med Fylkesmannens reindriftsfaglige vurdering av denne. Se vedlegg I for eksempel på en slik søknad.

Reindriftras arealbrukskart

Reindriftras arealbrukskart er utarbeidet som oversiktskart. Kartene er å regne som illustrasjon på hvordan reindriftnæringen i hovedsak og normalt bruker områdene. Informasjonen i reindriftskartene må derfor brukes med forbehold om at denne er veiledende. Når det gjelder flyttleier er disse visualisert på reindriftskartene særlig der det er flaskehals og trange passasjer. Det er derfor mange steder ikke tegnet inn sammenhengende flyttleier. Det betyr imidlertid ikke at det ikke flyttes videre fra der en flaskehals er inntegnet på kartet. Reindriftslovens § 22 gjelder uavhengig av om flyttleiene er beskrevet i reindriftskartene eller ikke.

Flyttleia ved Laksfors massetak er ikke inntegnet på reindriftras arealbrukskart, og reindriftsforvaltningen har ikke tidligere vært kjent med flyttleias nøyaktige plassering i dette området. Nå er imidlertid flyttleia ved Laksfors massetak påvist gjennom befarings med reinbeitedistrikt og konsekvensutreder (Norconsult), og er også beskrevet i planforslagets konsekvensutredning. Vi har i tillegg vært i kontakt med Norconsult som bekrefter at flyttlei i øst er begrenset av steinur og fjellside, noe som også fremgår av topografiske kart. Fylkesmannen som ansvarlig reindriftsforvaltning vil bidra til at flyttleia i området og videre sørover og nordover blir kartlagt og lagt inn i reindriftras arealbrukskart.

Planfaglige mangler

Fylkesmannen har mottatt uttalelse fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), jfr. brev av 30.09.15 (vedlegg II). NVE påpeker at masseuttak faller inn under plikten for å ivareta sikkerhet mot naturfare. I følge NGUs løsmassekart ligger planområdet på elveavsetninger og tykk havavsetning, noe som også er beskrevet i planens ROS- analyse, og direktoratet finner at forholdet til kvikkleire er dårlig ivaretatt i plandokumentene. De er her klar på at det i

saken burde vært utarbeidet en geoteknisk vurdering, men anbefaler at forholdet til geoteknikk blir utredet før tiltaksrealisering. Videre er forholdet til snøskred og flomskred etter NVEs syn for dårlig beskrevet i konsekvensutredningen og ROS.

Landskap

I landskapskartlegging i Nordland i regi av Nordland fylkeskommune, Artsdatabanken, daværende Miljøverndepartementet og Miljødirektoratet er det blant annet uttalt at Laksforsen er en attraksjon, der den ligger godt synlig fra veg og jernbane. Området faller inn under grunntypegruppen «Elvedal med jordbruk». Området er vurdert å være av middels verdi.

Vefsna og Laksforsen er svært viktige friluftsområder og yndet utfartsområder. Fossefallet har store naturkvaliteter. Området ved fossen er godt tilrettelagt med parkeringsplasser og tilgjengeligheten her er god. Bruksfrekvensen er svært høy, og lokaliteten må anees å være av nasjonal verdi. Tilretteleggingen her er viktig for turismen tilknyttet denne delen av Vefsna. Laksforsen og dets nærområde er en av de viktigste turistattraksjonene i Vefsnassdraget. Det er videre anlagt en rasteplass ved E6 like ved masseuttaket. Rasteplass er tilrettelagt med toaletter og sitteplasser, og det er atkomst ned til Vefsna.

Norconsult vurderer konsekvensene av tiltaket i tiltaksområdet vil være ubetydelig/intet for turismen, mens konsekvensene i influensområdet vil vurderes som lite/middels negativt uten avbøtende tiltak. Dette ut fra at man fra østsiden av Laksforsen, Engelsmannvillan og rasteplassen ved E6 i hovedsak er skjermet mot uttaksområdet. Etter avbøtende tiltak vurderer Norconsult uttaket å gi liten positiv konsekvens for delområde A (som består av eksisterende grustak og slamlagune) og liten negativ konsekvens for delområde B

Fylkesmannen finner landskapsutredningen mangelfull da den ikke inneholder visualiseringene av selve uttaksområde og adkomst- og internveier. Utredningen for fagtemaet landskap blir etter dette for overfladisk, og er etter vår vurdering for snevert avgrenset til området ved Laksfors Turistcafe. En mer informativ landskapsanalyse, som vurderer konsekvensene for landskapet i området, ville gitt myndighetene nyttig kunnskap om hvordan landskapet og oppfattelsen av dette blir påvirket både i nær- og fjernsonen.

I miljø- og arealpolitikken er det gitt nasjonale mål og retningslinjer for forvaltning av landskapet. Norges godkjenning av Den europeiske landskapskonvensjonen gir også føringer for arbeidet med landskap. Fylkesmannen påpekte allerede i forbindelse med avsettelsen av råstoffutvinningsområde i kommuneplanens arealdel at det her aktuelle området kan vil påvirke landskapsbildet og opplevelsen av området. Gjennom inngitt innsigelse til overordnet plan signaliserte vi vår skepsis til masseuttak i dette området, blant annet ut fra at omfattende uttak av grus og stein i dette området vil innebære betydelig anleggsarbeid i lang tid framover, og betydelige sår i landskapet.

Detaljplanforslagets buffersoner mv. kan selvfølgelig begrense masseuttakets påvirkning. Vi er imidlertid ikke overbevist om at det er mulig å drive masseuttak i området uten at dette påvirker landskapsrommet omkring Laksforsen på en uheldig måte. Spesielt vil uttaksområdet være synlig fra motsatt side av Vefsna og fra høyereliggende områder i sør og vest. Fra øvre deler av Laksforsen vil det kunne være mulig å ha innsyn til uttaksområdet og atkomstveien. Innsynet er videre sannsynligvis vesentlig større på sør-/vestsiden av Vefsna.

Fylkesmannen er fortsatt av den oppfatning av at det er konfliktfylt å lokalisere råstoffutvinningsvirksomhet såpass nær en sentral turistattraksjon som Laksforsen representerer. Vi er således kritiske til foreliggende forslag til detaljreguleringsplan. Alternative uttaksområder i større avstand til et av de viktigste landskapselementene i vassdraget burde vært vurdert, jfr. naturmangfoldloven § 12 og gjeldende forskrift om konsekvensutredninger § 7.

Planfaglige merknader

Når det gjelder støyfaglige forhold registrerer Fylkesmannen at det er gjennomført støyutredning. Med nærmere angitte forutsetninger for utredningen forventes utvidelsen av masseuttaket og etablering av asfaltverk ikke å medføre omfattende negativ virkning for naboene. Utarbeidet støysonekart viser at det ikke er bygninger med støyfølsom bruk i støysonene. Støykildene er modellert som arealkilder i dagens terrengnivå med driftstider og lydeffekt som angitt i tabell 3. Det er forutsatt at det ikke forekommer impulslyd som følge av pigging. Pigging vil ofte forekomme i drift av masseuttak ved håndtering av større blokker sprengstein, og medfører at grenseverdien senkes med 5 dB. Dersom pigging legges til grunn vil nærliggende bolig havne i gul sone.

Det er satt tilvarende krav i forurensningsforskriften kap. 30, jfr. § 30-7. Dette innebærer en usikkerhet om støy fra masseuttaket faktisk vil bli liggende innenfor grenseverdiene for støy i forskriftens § 30-7, jfr. forslag til reguleringsbestemmelse § 2.2 hvor det krav om at «tilgrensende boliger skal ikke utsettes for høyere støybelastning fra masseuttaket enn fastsatt i retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442 og forurensningsforskriften.»

Vi vil også bemerke at tillatte driftstider i bestemmelsenes § 3.3 ikke samsvarer med beregningsforutsetningene i støyutredningen. Start kl. 06:00 vil innebære at det også tillates drift en time på natt, jfr. definisjonene i forurensningsforskriften § 30 -7 Støy. Dersom det pigges i denne perioden, inntreer det også særskilte krav til maksimalstøynivå (60 LAFmax).

Med hilsen

Hill-Marta Solberg
fylkesmann

Monica A. Iveland
landbruks- og reindriftsdirektør

Kopi til:
Nordland fylkeskommune
Norges vassdrags- og energidirektorat
Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt

Vedlegg:

- I Eksempel på søknad om omlegging av flyttlei
- II NVEs uttalelse - Detaljreguleringsplan for Laksfors masseuttak